

ENHET
Enheten för Velfärd, Utbildning och
Arbetsmarknadspolitik
HANDLÄGGARE
Linda Larsson

DATUM
2020-05-27

ERT DATUM
2020-06-14

DIARIENUMMER
20200180
Rättsavdelningen (2020)3430324 - 30/06/2020

ER REFERENS
Er referens

Europeiska kommissionen

LOs svar på Kommissionens öppna samråd: Om artificiell intelligens - en EU-strategi för spetskompetens och förtroende

LO har valt att svara på Kommissionens öppna samråd: Om artificiell intelligens - en EU-strategi för spetskompetens och förtroende och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

- LO välkomnar en människocentrerad AI-strategi och hade sett att vitboken belyste mer om hur detta rent faktiskt kan omsättas i praktik.
- Vitbokens generella perspektiv blir därmed också haltande och ensidigt då det mestadels nöjer sig med att fokusera på näringslivsrelaterade perspektiv. Det är därför av största vikt att det människocentrerade perspektivet i EUs AI-strategi underbyggs kontinuerligt och inte läggs på som en kosmetisk inramning vid processens slut.
- LO anser att arbetstagarna och deras fackliga företrädare måste ges en central roll i arbetet med att utveckla, implementera och följa upp AI-system samt dess regelefterlevnad.
- Vitboken lyfter vikten av att uppnå ett ekosystem av spetskompetens längs hela värdekedjan. LO välkomnar en sammanhängande analys men ser ett ensidigt fokus på kompetensbrister på expertnivå och saknar perspektiven som lyfter arbetstagares och medborgares behov av kompetens.
- LO saknar en vidare diskussion om just AIs potentiella inverkan på samhället och offentlig sektors strategiska roll.
- Frågan om reglering och styrning av AI är komplicerad och behöver belysas grundligt i särskild ordning. LO delar de problemformuleringar som görs i vitboken. De klassiska frågorna vad, hur och vem står här i centrum.
- LO vill se en europeisk AI som utvecklats i bred dialog där civilsamhälle och arbetstagarorganisationer får vara med och utforma reglering i samförstånd.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA WWW.LO.SE
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

LO välkomnar en bred diskussion om AI-teknik och Kommissionens öppna samråd Om artificiell intelligens - en EU-strategi för spetskompetens och förtroende. LO delar många av de problembeskrivningar som görs i vitboken och understryker vikten av öppen dialog och bred konsultation kring dessa viktiga frågor. Nedan följer några synpunkter kring innehållet i vitboken men framför allt avsaknaden av perspektiv som LO skulle vilja sett mer av i utarbetandet av en europeisk strategi för AI.

Ett EU och en AI-strategi som sätter människan i centrum

I Kommissionens tidigare kommunikation kring EUs AI-strategi har vikten av en starkt människocentrerad AI-strategi betonats. COM(2019) 168 uttrycker att AI inte är ett självändamål utan ett verktyg som avser att hjälpa människor, med det yttersta målet att öka människornas välbefinnande. ”Istället bör AI-tekniken utvecklas med människorna i centrum så att den blir värd allmänhetens förtroende”, heter det vidare.

Tyvärr utvecklas inte det människocentrerade perspektivet i vitboken utan hänvisas bara till som viktigt för att uppnå förtroende utan närmare fördjupning. LO välkomnar en människocentrerad AI-strategi och hade sett att vitboken belyste mer om hur detta rent faktiskt kan omsättas i praktik. Vitbokens generella perspektiv blir därmed också haltande och ensidigt då det mestadels nöjer sig med att fokusera på näringslivsrelaterade perspektiv.

Det är av största vikt att EU från början och genom hela processen återkommer till och utvecklar sina resonemang och eventuella policyförslag kring vad det rent konkret betyder att sätta människan i centrum i en AI-strategi. Den återkommande diskussionen om ett demokratiskt underskott i Unionen gör sig påmind och det är därför av största vikt att det människocentrerade perspektivet underbyggs kontinuerligt och inte läggs på som en kosmetisk inramning vid processens slut.

EU har nu möjligheten att stärka sin position som medborgarnas Europa och LO ser en fortsatt utveckling av medborgarcentrerad AI som utgår från verkliga behov och lösningar baserade på det. Det är också viktigt att analysen som en medborgarcentrerad strategi tar sitt avstamp i innefattar jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv för att bli så inkluderande som möjligt.

Arbetstagare och medborgare

Att utveckla och implementera digitala lösningar såsom AI-teknik är komplexa processer som handlar om långt mer än enbart de digitala lösningarna i sig. Det ställer krav på en djupare analys av syftet och en tydlig definition av vad som avses att uppnå. Vi behöver klargöra vilka digitala lösningar som lämpar sig bäst beroende på vilken verksamhet det handlar om och vilka moment och beslut som bäst görs genom människor.

Vilka val som görs påverkar nämligen arbetsinnehåll, arbetssätt, hur arbetet organiseras och arbetsmiljö. Men det kan även påverka professionen och hur vi ser på dess uppgift. Tekniken får inte ske på bekostnad av medborgaren/arbetstagaren och det är av största vikt att arbetstagares rättigheter inte påverkas negativt vid införandet av digitala system. LO vill se utvecklande och inte utarmande teknik införas på arbetsplatser.

Som utredningen med rätta understryker är kontinuerlig uppföljning av systemen och dess avsedda effekter av största vikt, inte minst för att skapa tillit. Det är också viktigt att följa upp vilka eventuella effekter som uppstått som inte var avsedda.

I arbetet med att utveckla, implementera och följa upp AI-system samt regelefterlevnad står de verksamhetsnära experterna – arbetstagarna i centrum. LO anser att arbetstagarna och deras fackliga företrädare måste ges en central roll i alla delar när tekniska system införs på arbetsplatserna. De europeiska arbetsmarknadensparterna har förhandlat fram en processbeskrivning för hur ett arbetstagarnära angreppssätt kan tas på hela livscykeln för digitala system. Detta kan utgöra riktmärke för det generella synsättet för EU att involvera och verkligen sätta människan i centrum för AI.

Kompetens

Vitboken lyfter vikten av att uppnå ett ekosystem av spetskompetens längs hela värdekedjan. LO välkomnar en sammanhängande analys men ser ett ensidigt fokus på kompetensbrister på expertnivå och saknar perspektiven som lyfter arbetstagares och medborgares behov av kompetens. Inte minst gällande det faktum att kunskap är makt, men även nyckeln till Kommissionens uttalade strategi att skapa tilltro och förtroende bland medborgarna för den nya digitala tekniken. När det gäller insatser för att stärka arbetskraftens och medborgares kompetens så är det viktigt att de når ut i alla led och inte stannar i forsknings- eller utvecklingssfären. Detta gynnar inte bara individen utan såväl näringsliv som våra samhällen i stort.

Samhällets och den offentlig sektorns anammande av AI

En av de centrala krav som fastställts i riktlinjerna från EUs högnivågrupp för AI berör samhällets och miljöns välbefinnande. COM(2019) 168 slår fast att en bör inte enbart beakta hur AI-systemen påverkar enskilda, utan även hur de påverkar samhället i stort. Användning av AI-system bör därför övervägas noggrant i synnerhet i situationer som rör den demokratiska processen och AI-teknikens sociala inverkan. Men användningen av AI-system kan också spela en viktig roll för att uppnå målen för hållbar utveckling och för att stödja den demokratiska processen och de sociala rättigheterna.

Dessa viktiga aspekter berörs inte heller i vitboken. LO saknar en vidare diskussion om just AIs potentiella inverkan på samhället. Införandet av AI-teknik i det offentliga kan exempelvis komma att förändra diskursen för välfärdssystemen och dess transaktioner. Vi behöver diskutera hur vi värderar mänsklig subjektivitet och värdet av professionen. Vad händer med de värden som finns inbyggda i våra välfärdssystem när exempelvis handlägningsprocesser automatiseras? Detta är frågor som har långtgående konsekvenser och som inte bör lämnas utan en öppen diskussion och analys. Det är viktigt att vi hela tiden styr utvecklingen så att inte den tekniska utvecklingen styr oss i en i slutänden oönskad riktning där de värden som vår välfärd bygger på har ändrats utan att vi själva aktivt eller medvetet valt det.

Vidare fastslår vitboken kortfattat vikten av att främja den offentliga sektorns snabba anammande av AI. LO anser att detta istället är något som bör ske noga övervägt. LO anser på nationell nivå att den svenska regeringen bör ta ett sammantaget tag om utvecklingen av digitala lösningar för välfärdstransaktioner. Det behövs en övergripande nationell strategi och styrning för digital teknik i välfärdssystemen. Det finns stor potential både för stat och medborgare att ha välutvecklade digitala system och lösningar som utvecklats, testas och implementerats genom samlad kunskap och i bred samverkan. Här kan exempelvis erfarenhetsutbyte och best practice på EU-nivå mellan medlemsländerna hjälpa till att dra lärdomar av varandra och på så sätt göra EU-staterna till utvecklade digitala välfärdssamhällen med människan i centrum som främsta princip.

Vitboken skriver vidare att morgondagens data i större utsträckning kommer att komma från näringslivet och den offentliga sektorn. Diskussioner om öppna lösningar och data likväl som skyddet av medborgarnas data är frågor som berör alla medlemsländer. Men Europas framgång att utveckla ledande AI kan inte ensidigt vila på att tillgängliggöra individers och offentliga data. Här måste Europa våga utmana sitt traditionella tänkande och elaborera med innovativa förslag för att dela och tillgängliggöra även företagsdata på ett öppet sätt. På så sätt fördelas värdet av data på flera.

Reglering och styrning av AI

Frågan om reglering och styrning av AI är komplicerad och behöver belysas grundligt i särskild ordning. LO delar de problemformuleringar som görs i vitboken. De klassiska frågorna vad, hur och vem står här i centrum. På vilket vis ska de etiska aspekterna av AI regleras och hur kan vi skapa system, som trots svarta lådan-problematiken kan möjliggöra spårbarhet, tillförlitlighet och förtroende?

Just förtroende och tillit framhävs återkommande som en av nycklarna till att kunna dra nytta av AI fullt ut. Att skapa tilltro är inte individens uppgift utan en kollektiv uppgift som bygger på en trygg grund av vetenskap och

konsensus kring etiken kring tekniken. Detta är ett arbete som måste få ta tid och får inte kompromissas mot unionens generella vilja att inte tappa ytterligare mark i teknikutvecklingen. En europeisk AI måste utmärka sig genom att den sätter människan i form av medborgare, användare och arbetstagare i första rum. Den förstår värdet i att skynda långsamt och skapa hållbara lösningar där man låter de rätta pusselbitarna falla på plats. LO vill se en europeisk AI som utvecklats i bred dialog där civilsamhälle och arbetstagarorganisationer får vara med och utforma reglering i samförstånd. LO anser att arbetstagare och deras fackliga företrädare ska ges en tydlig och framträdande roll i kontrollen och efterlevnaden av regleringar för AI.

Samtidigt som vi behöver skynda långsamt med att hitta de rätta avvägningarna i reglering och styrning av AI-system är det viktigt att det inte skapas möjligheter för företag att kringgå regler och skyldigheter såsom vi sett i utvecklingen av digitala plattformar. LO delar också vitbokens syn på att den ständiga utvecklingen av systemen och nya effekter och risker som uppstår måste analyseras och eventuellt åtgärdas och det är därför viktigt att kunna ta höjd för detta i regleringen. Detsamma gäller för att utröna ansvarsfördelning inom hela leverantörskedjan. Dessutom bör utvecklingen av arbetstagarrelaterad data noga följas och vid behov regleras ytterligare.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Linda Larsson
Handläggare